

Leseinnsats og leseferdigheter

Den internasjonale undersøkelsen PIRLS

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) undersøker leseinnsats og leseferdigheter blant elever på femte trinn.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 13.09.2021

Fakta om PIRLS

- PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) er en internasjonal undersøkelse av tiåringers leseferdigheter.
- PIRLS har vært gjennomført internasjonalt i 2001, 2006, 2011 og 2016, og ble gjennomført for femte gang våren 2021.
- Norge har deltatt i samtlige PIRLS-studier.
- Over 60 land deltar i den femte runden av PIRLS, og det er til dels store forskjeller i disse landenes utdanningssystemer. Det gir oss mulighet til å sammenligne elevenes leseferdigheter på tvers av landene.
- PIRLS gjennomføres i regi av International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), og det er tett samarbeid mellom deltakerlandenes forskningskoordinatorer og IEA (ved Boston, Canada, Hamburg, Amsterdam).
- Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) ved Universitetet i Stavanger er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet i Norge, på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet (Udir).

▼ Hva måler PIRLS?

PIRLS måler 10-åringers leseferdigheter.

▼ Hva blir undersøkt?

PIRLS vektlegger ulike sider ved lesing: Hvorfor vi leser, at vi forstår det vi leser, holdninger vi har til lesing og hva vi gjør når vi leser. Prøvene inneholder derfor både litterære tekster og faktatekster.

Informasjon om elevenes leseforståelse får man gjennom spørsmål knyttet til fire forskjellige områder: Hente ut informasjon, trekke enkle slutninger, tolke og sammenholde informasjon, samt vurdere språk, innhold og virkemidler i teksten.

▼ Hvem deltar og hvordan foregår PIRLS-undersøkelsen?

- Internasjonalt er målgruppen for undersøkelsen 10-åringers. I Norge deltar 5. trinn i 2021. I tidligere PIRLS-undersøkelser har også 4. trinn deltatt.
- Over 7700 norsk 5.-klassinger deltok i 2021.
- Et tilfeldig utvalg på rundt 200 skoler (217 i 2021) med 5. trinn fra alle landets skoler blir trukket ut til å delta i hovedundersøkelsen. I steg to trekkes én eller to klasser fra disse skolene i Norge. Utvalget er representativt for alle elever på 5. trinn.
- Undersøkelsen tar ca. to klokketimer, og består av en leseprøve (med to tekster) og et spørreskjema til elevene om lesing på skolen og på fritiden, holdninger til lesing med mer. Et utvalg av elevene gjennomfører i tillegg en kort avkodingsprøve (ordkjedetest).
- Norsklærere på 5. trinn, skoleleder og foreldre besvarer hvert sitt spørreskjema som tar ca. 20 minutter å fylle ut.

▼ Nytt i PIRLS 2021

Mens et mindre utvalg elever og noen få land i 2016 deltok i den digitale leseundersøkelsen ePIRLS, deltar over halvparten av landene i den digitale PIRLS-undersøkelsen i 2021. Denne måler lesing i et simulert nettmiljø. For Norges del betyr dette at 161 av skolene (over 5800 elever) i 2021 gjennomførte PIRLS-prøven på skjerm. For å kunne sammenligne PIRLS 2021 med tidligere undersøkelser besvarte 56 av skolene (over 1770 elever) PIRLS-undersøkelsen i papirhefter.

PIRLS gir oss mulighet til å:

- Innhente informasjon om barns leseferdigheter på et tidspunkt i utdanningsløpet der det fortsatt er mulig å gjøre pedagogiske justeringer.
- Følge utviklingen i norske 5.-trinnslevers leseferdigheter over tid.
- Sammenligne norske 5.-klassingers leseferdigheter over tid med elever i andre nordiske land og i verden ellers.
- Vurdere og følge opp vedvarende og nye utfordringer knyttet til 10-åringers utvikling av leseferdigheter i det 21. århundre.

Sentrale funn fra PIRLS-undersøkelsen i 2016

- Norske elever på både 4. og 5. trinn viser en klar framgang i lesing, og ligger langt over det internasjonale gjennomsnittet.
- I Norden er det bare Finland som går forbi Norge når det gjelder leseferdigheter, men også de øvrige nordiske landene ligger godt an.
- På begge trinn er det flere elever enn før som karakteriseres som sterke lesere. Blant fjerdeklassingene har andelen svake lesere blitt betydelig redusert (fra 24 til 20 prosent). På 5. trinn er andelen svake lesere 9 prosent på begge trinn.
- Norske elever (5. trinn) gjør det også svært godt i den digitale leseundersøkelsen ePIRLS, som måler lesing i et simulert nettmiljø.
- Det er fortsatt kjønnsforskjeller når det kommer til leseferdigheter blant norske elever. På 4. trinn har norske jenter i snitt 18 poeng mer enn guttene, og på 5. trinn skårer de 22 poeng mer. I ePIRLS (5. trinn) er forskjellene noe mindre.
- Flerspråklige elever har fortsatt et svakere gjennomsnittresultat i PIRLS enn enspråklige elever, men også i denne gruppen har det vært framgang siden 2011.

Når publiseres resultater fra PIRLS 2021?

- Internasjonal rapport publiseres i desember 2022.
- Nasjonal kortrapport publiseres i desember 2022.
- I desember 2023 utgis en vitenskapelig antologi med dybdeanalyser.

Mer informasjon om PIRLS

- På [Lesesenterets nettside om PIRLS](#) fins det også en animasjonsfilm som forteller om PIRLS.
- [Norsk hovedrapport fra PIRLS 2016: Gabrielsen, E. \(red.\) \(2017\). Klar framgang! Leseferdighet på 4. og 5. trinn i et femtenårsperspektiv. Universitetsforlaget.](#)

Rapporter om norske elevers prestasjoner i PIRLS

- [PIRLS 2016](#)
- [PIRLS 2011](#)
- [PIRLS 2006](#)
- [PIRLS 2001 - "Hvorfor leser klasser så forskjellig?"](#)
- [PIRLS 2001](#)

